

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

3. september 2015*

Apellatsioonkaebus — Määrus (EÜ) nr 737/2010 — Määruse (EÜ) nr 1007/2009 rakendusmäärus — Hülgetoodetega kauplemine — Nimetatud toodete importimisele ja turustamisele seatud piirangud — Kehtivus — Õiguslik alus — EÜ artikkel 95 — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artikkel 17 — Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põlisrahvaste õiguste deklaratsioon — Artikkel 19

Kohtuasjas C-398/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 8. juulil 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Inuit Tapiriit Kanatami, asukoht Ottawa (Kanada),

Nattivak Hunters' and Trappers' Organisation, asukoht Qikiqtarjuaq (Kanada),

Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisation, asukoht Pangnirtung (Kanada),

Jaypootie Moesesie, elukoht Qikiqtarjuaq,

Allen Kooneeliusie, elukoht Qikiqtarjuaq,

Toomasie Newkingnak, elukoht Qikiqtarjuaq,

David Kuptana, elukoht Ulukhattok (Kanada),

Karliin Aariak, elukoht Iqaluit (Kanada),

Canadian Seal Marketing Group, asukoht Québec (Canada),

Ta Ma Su Seal Products Inc., asukoht Cap-aux-Meules (Kanada),

Fur Institute of Canada, asukoht Ottawa,

NuTan Furs Inc., asukoht Catalina (Kanada),

GC Rieber Skinn AS, asukoht Bergen (Norra),

Inuit Circumpolar Council Greenland (ICC-Greenland), asukoht Nuuk, Groenland (Taani)

Johannes Egede, elukoht Nuuk,

Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), asukoht Nuuk,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

William E. Scott & Son, asukoht Edinburgh (Ühendkuningriik),

Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine, asukoht Cap-aux-Meules,

Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi, asukoht Istanbul (Türgi),

Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd, asukoht Fleur-de-Lys (Kanada),

keda esindasid advokaadid H. Viaene, J. Bouckaert, ja D. Gillet,

apellandid,

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: K. Mifsud-Bonnici ja C. Hermes,

kostja esimeses kohtuastmes,

keda toetavad:

Euroopa Parlament, esindajad: L. Visaggio ja J. Rodrigues,

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: K. Michoel ja M. Moore,

menetlusse astujad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ja D. Šváby,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. veebruari 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 19. märtsi 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Inuit Tapiriit Kanatami, Nattivak Hunters' and Trappers' Organisation, Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisation, J. Moesiesie, A. Kooneeliusie, T. Newkingnak, D. Kuptana, K. Aariak, Canadian Seal Marketing Group, Ta Ma Su Seal Products Inc., Fur Institute of Canada, NuTan Furs Inc., GC Rieber Skinn AS, Inuit Circumpolar Council Greenland (ICC-Greenland), J. Egede, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), William E. Scott & Son, Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine, Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi ja Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 25. aprilli 2013. aasta otsuse Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. komisjon (T-526/10, EU:T:2013:215, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, milles nad palusid tühistada komisjoni 10. augusti 2010. aasta määruse (EL) nr 737/2010, millega

kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1007/2009 (hülgetoodetega kauplemise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 216, lk 1, edaspidi „vaidlusalune määrus”), ja tunnistada kohaldamatuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta (ELT L 286, lk 36, edaspidi „alusmäärus”).

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 2 ÜRO Peaassamblee 13. septembri 2007. aasta resolutsiooniga 61/295 võeti vastu põlisrahvaste õiguste deklaratsioon. Deklaratsiooni artikkel 19 on sõnastatud järgmiselt:

„Riigid konsulteerivad asjaomaste põlisrahvastega ja teevad nendega koostööd heas usus nende endi esindusasutuste kaudu, et saada nende vaba, eelnev ja informeeritud nõusolek, enne kui võetakse vastu ja rakendatakse selliseid seadusandlikke või halduslikke meetmeid, mis võiksid põlisrahvaid mõjutada.”

Liidu õigus

- 3 Alusmääruse põhjendused 4, 7 ja 14 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) Hülgejaht on tekitanud tõsist muret loomade heaolu suhtes tundlikus üldsuses ja valitsustes hüljeste tapmisel ja nülgmisel neile loomadele väga sagedasti põhjustatava valu, stressi, hirmu ja muude kannatuste tõttu.

(5) Vastusena kodanike ja tarbijate murele hüljeste tapmise ja nülgmise pärast loomade heaolu aspektist ja võimaluse üle, et turul olevad tooted on valmistatud loomadest, kes on tapetud ja nülitud valu, stressi, hirmu ja muid kannatusi põhjustaval viisil, on mitu liikmesriigid vastu võtnud või kavatsesid vastu võtta õigusaktid, mille eesmärk on reguleerida hülgetoodetega kauplemist, keelustades nende toodete impordi ja tootmise, samal ajal kui teistes liikmesriikides ei ole nende toodetega kauplemisele seatud mingeid piiranguid.

(6) Siseriiklikes õigusaktides, millega reguleeritakse hülgetoodetega kauplemist, nende impordi, tootmist ja turustamist, on seetõttu erinevusi. Need erinevused kahjustavad siseturu toimimist nende toodete puhul, mis sisaldavad või võivad sisaldada hülgetooteid, ning on takistuseks selliste toodetega kauplemisele.

(7) Selliste erinevate sätete olemasolu võib veelgi takistada tarbijatel nende toodete ostmist, mis pole valmistatud hüljestest, kuid mida ei pruugi olla kerge eristada sarnastest, hüljestest valmistatud toodetest või toodetest, mis võivad sisaldada hüljestest valmistatud osi või koostisosi, mis ei ole selgelt äratuntavad, nagu karusnahad, oomega-3-rasvhappeid sisaldavad kapslid ja õlid ning nahktooted.

[...]

(14) Enda ülalpidamiseks hülgejahiga tegelevate inuittide kogukondade põhilisi majanduslikke ja sotsiaalseid huve ei tohiks kahjustada. Hülgejaht on inuittide kogukonna liikmete kultuuri ja identiteedi lahutamatu osa ning on sellisena tunnustatud põlisrahvaste õigusi käsitlevas ÜRO deklaratsioonis. Seepärast peaks olema lubatud lasta turule neid hülgetooteid, mis on saadud inuittide ja muude põlisrahvaste kogukondade traditsioonilisel hülgejahil elatuse saamiseks kütitud hüljestest.”

- 4 Määruse artikli 3 „Turulelaskmise tingimused” lõiked 1 ja 4 sätestavad:

„1. Hülgetoodete turulelaskmine on lubatud üksnes juhul, kui need on saadud inuittide ja muude põlisrahvaste kogukondade traditsioonilisel jahil ja elatuse saamiseks kütitud hüljestest. Importtoodete jaoks kehtivad need tingimused importimise ajal või kohas.

[...]

4. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võetakse meetmed käesoleva artikli rakendamiseks, mille eesmärk on muuta käesoleva määruse vähemolulisi sätteid, täiendades seda, vastu vastavalt artikli 5 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.”

- 5 Määruse artikli 3 lõike 4 alusel võttis Euroopa Komisjon vastu vaidlusaluse määruse. Vaidlustatud määruse artikli 1 kohaselt „sätestatakse [selles määruses] üksikasjalikud eeskirjad hülgetoodete turule laskmiseks [alusmääruse] artikli 3 alusel”.

Vaidluse taust ja vaidlustatud kohtuotsus

- 6 Tapiriit Kanatami jt esitasid alusmääruse tühistamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 11. jaanuaril 2010. Üldkohus jättis oma määrusega Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu (T-18/10, EU:T:2011:419) hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Selle määruse peale esitatud apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata Euroopa Kohtu otsusega Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu (C-583/11 P, EU:C:2013:625).
- 7 Komisjon võttis 10. augustil 2010 vastu vaidlusaluse määruse, millega kehtestatakse alusmääruse üksikasjalikud rakenduseeskirjad.
- 8 Apellandid esitasid vaidlusaluse määruse tühistamiseks ja ELTL artikli 277 alusel alusmääruse kohaldamata jätmiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 9. novembril 2010.
- 9 Üldkohtu seitsmenda koja presidendi 13. aprilli 2011. aasta määrusega anti Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule luba astuda menetlusse komisjoni nõuete toetamiseks.
- 10 Apellandid esitasid oma hagi põhjendamiseks kaks väidet, millest esimene käsitles alusmääruse õigusvastasust – mis tulenes sellest, et alusmääruse vastuvõtmisel vale õigusliku aluse ehk EÜ artikli 95 valimise tõttu jäi vaidlusalune määrus igasuguse õigusliku aluseta –, subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist ning põhiõiguste rikkumist. Teises väites heitsid apellandid komisjonile ette võimu kuritarvitamist vaidlusaluse määruse vastuvõtmisel.
- 11 Üldkohus lükkas vaidlustatud kohtuotsusega need kaks väidet tagasi ja jättis seetõttu hagi tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded

- 12 Apellandid paluvad Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus, tunnistada alusmäärus õigusvastaseks ja ELTL artikli 277 alusel mittekohaldatavaks ning tühistada vaidlusalune määrus ELTL artikli 263 alusel;
 - teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja saata kohtuasi tagasi Üldkohtule;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.

- 13 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud solidaarselt välja apellantidelt.
- 14 Parlament palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellantidelt.
- 15 Nõukogu palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellantidelt.

Apellatsioonkaebus

- 16 Apellandid esitavad oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kaks väidet, mille kohaselt on Üldkohus rikkunud alusmääruse õiguspärasuse hindamisel õigusnormi. Esimene väide koosneb kahest osast ja teine väide kolmest osast.

Esimese väite esimene osa

Poolte argumendid

- 17 Apellandid väidavad, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 28, 29, 37–40, 50 ja 64, et alusmääruse vastuvõtmise kuupäeval olid täidetud tingimused EÜ artikli 95 kasutamiseks õigusliku alusena.
- 18 Apellantide sõnul oleksid need tingimused pidanud olema täidetud juba kuupäeval, mil komisjon esitas ettepaneku, mille põhjal alusmäärus vastu võeti. Nimelt on EÜ artikli 95 eesmärk parandada olukorda, kus siseriiklike õigusnormide vahel esinevad erinevused otseselt mõjutavad siseturgu, mitte aga kutsuda esile erinevate siseriiklike õigusnormide vastuvõtmist ja anda niiviisi Euroopa Liidu seadusandjale vabad käed õigusloomeks kõigis valdkondades. Kui nende tingimuste kontrollimisel oleks asjakohane kavandatud akti vastuvõtmise kuupäev, saaks komisjon võtta oma ettepaneku aluseks lihtsalt ennustuse, et sellised erinevused on olemas akti vastuvõtmise hetkel, mis oleks vastuolus ELL artikli 5 lõikes 1 ette nähtud pädevuse andmise põhimõttega.
- 19 Teise võimalusena väidavad apellandid, et isegi kui eeldada, et alusmääruse õiguspärasuse kontrollimisel EÜ artikli 95 alusel oleks asjakohane kuupäev määruse vastuvõtmise kuupäev, ei olnud nimetatud artikli õigusliku alusena kasutamise tingimused sellel kuupäeval täidetud. Määruse preambulis on vaid ebamääraselt ja üldiselt kinnitatud, et liikmesriikide õigusnormide vahel esinevad erinevused ja esineb abstraktne oht põhivabaduste riiveks või konkurentsimoонutuste tekkeks, kuid sellest ei piisa, et EÜ artikli 95 kasutamine õigusliku alusena oleks põhjendatud. Näiteks ei ole määruse põhjenduses 5 nimetatud, millised liikmesriigid on vastu võtnud või kavatsesid vastu võtta õigusaktid, millega keelustatakse hülgetoodete import ja tootmine. Kohtumenetluse käigus komisjoni esitatud täiendav teave selle kohta ei korva piisava teabe puudumist alusmääruse enda tekstis.
- 20 Komisjon, parlament ja nõukogu vaidlevad apellantide argumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 21 Apellandid esitavad oma esimese väite esimese osa raames sisuliselt kaks argumenti, mis käsitlevad esiteks EÜ artikli 95 õigusliku alusena kasutamise tingimuste hindamisel asjakohast kuupäeva ja teiseks tingimusi, mis võimaldaksid selle artikli kasutamist olukorras, kus alusmäärus ei sisalda piisavalt täpset teavet põhivabaduste riive või konkurentsimoонutuste tekke ohu kohta.

- 22 Esimese argumendiga seoses olgu märgitud, et liidu õigusakti õiguspärasuse hindamisel tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt lähtuda selle akti vastuvõtmise ajal esinenud faktilistest ja õiguslikest asjaoludest (kohtuotsused *Agrana Zucker*, C-309/10, EU:C:2011:531, punktid 31 ja 45 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Schaible*, C-101/12, EU:C:2013:661, punkt 50). Kontrollimisel, kas EÜ artikli 95 õigusliku alusena kasutamise tingimused on täidetud, võtab Euroopa Kohus aluseks eeskätt kõnesoleva liidu õigusakti vastuvõtmise kuupäeva (vt kohtuotsused *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, punkt 38; *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, punkt 37; *Saksamaa vs. parlament ja nõukogu*, C-380/03, EU:C:2006:772, punktid 45–51 ja 55, ning *Vodafone jt*, C-58/08, EU:C:2010:321, punktid 39 ja 41).
- 23 Vastupidi apellantide väidetele ei saa aga sellisel kontrollimisel olla asjakohane kuupäev, mil komisjon esitab ettepaneku õigusakt vastu võtta. Sellise seadusandliku akti nagu alusmääruse peale esitatud hagi raames ei kontrolli Euroopa Kohus mitte ettepaneku – mis võib seadusandliku menetluse käigus muutuda – õiguspärasust, vaid selle menetluse tulemusel liidu seadusandja poolt vastu võetud seadusandliku akti õiguspärasust.
- 24 Pealegi ei ole liikmesriikide arv, kes on komisjoni ettepaneku kuupäevaks vastu võtnud või kavatsevad vastu võtta õigusakte vastavas valdkonnas, iseenesest määrav hindamisel, kas liidu seadusandja on õiguspäraselt kasutanud EÜ artiklit 95 õigusliku alusena, kui selle artikli kasutamise tingimused olid täidetud seadusandliku akti vastuvõtmise kuupäevaks.
- 25 Seega tuleb hageja esimene argument põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 26 Teise argumendiga seoses tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt peab EÜ artikli 95 lõikes 1 nimetatud meetmete eesmärk olema parandada siseturu loomise ja toimimise tingimusi (kohtuotsused *British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, punkt 60; *Ühendkuningriik vs. parlament ja nõukogu*, C-217/04, EU:C:2006:279, punkt 42, ning *Ühendkuningriik vs. parlament ja nõukogu*, C-270/12, EU:C:2014:18, punkt 113). Kuigi üksnes tõdemisest, et siseriiklike õigusnormide vahel esinevad erinevused ja on abstraktne oht põhivabaduste riiveks või konkurentsimoonutuste tekkeks, ei piisa, et EÜ artikli 95 kasutamine õigusliku alusena oleks põhjendatud, võib liidu seadusandja kasutada seda artiklit eelkõige juhul, kui erinevused liikmesriikide õigusnormide vahel võivad riivata põhivabadusi ning mõjutada seeläbi otseselt siseturu toimimist või tekitada märkimisväärseid konkurentsimoonutusi (*kohtuotsus Vodafone jt*, C-58/08, EU:C:2010:321, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Samuti on selle sätte kasutamine võimalik juhul, kui soovitakse vältida kaubavahetusele tulevikus tekkida võivaid takistusi, mis tulenevad siseriiklike õigusnormide erinevast arengust. Siiski peab niisuguste takistuste tekkimine olema tõenäoline ja meetme eesmärk peab olema takistuste ennetamine (*kohtuotsused Saksamaa vs. parlament ja nõukogu*, C-380/03, EU:C:2006:772, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Vodafone jt*, C-58/08, EU:C:2010:321, punkt 33).
- 28 Selles osas ei ole apellantidel õigus, kui nad väidavad, et alusmääruse preambulis toodud põhjendused ei ole piisavad EÜ artikli 95 õigusliku alusena kasutamise põhjendamiseks ning et Üldkohus ei võinud arvesse võtta komisjoni poolt kohtumenetluse käigus esitatud teavet.
- 29 Üldkohaldatava akti puhul piisab, kui põhjendustes on osutatud ühelt poolt üldisele olukorrale, mis tingis akti vastuvõtmise, ja teiselt poolt üldistele eesmärkidele, mille saavutamiseks see on mõeldud (vt *kohtuotsus AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika), mistõttu ei saa liidu seadusandjale ette heita, et ta kirjeldas alusmääruse põhjendustes 4–7 vaid üldsõnaliselt hülgetoodete turustamist reguleerivate siseriiklike õigusaktide vahelisi erinevusi ja nendest tulenevaid siseturu toimimise häireid, mis õigustavad EÜ artikli 95 kasutamist õigusliku alusena. Erinevalt apellantide arvamusel ei olnud liidu seadusandja muu hulgas kohustatud täpsustama alusmääruse preambuli tekstis liikmesriikide arvu ja nime, kelle siseriiklikud õigusaktid tingisid selle akti vastuvõtmise.

- 30 Et alusmääruse põhjendused on piisavad, ei saa Üldkohtule ette heita, et ta võttis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 50 esitatud analüüsis arvesse komisjoni poolt kohtumenetluse käigus esitatud täiendavat teavet liikmesriikide õiguskorra kohta, mis tingis määruse vastuvõtmise, sest see teave vaid täpsustas alusmääruse põhjendusi kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga. EÜ artikli 95 õigusliku alusena kasutamise kontrollimisel võtab kohtupraktika arvesse selliseid kohtumenetluse käigus esitatavaid täpsustusi vaidlusaluse akti põhjenduste kohta (vt eelkõige kohtuotsused *British American Tobacco (Investments)* ja *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, punktid 68, 70 ja 73; *Ühendkuningriik vs. parlament ja nõukogu*, C-217/04, EU:C:2006:279, punkt 61, ning *Saksamaa vs. parlament ja nõukogu*, C-380/03, EU:C:2006:772, punktid 46 ja 47).
- 31 Üldkohus sai teabe põhjal, mis tulenes alusmääruse põhjendustest ja komisjoni esitatud täpsustustest, millele apellandid Euroopa Kohtus vastu ei vaieldnud, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 36–40 ja 50 õigusnormi rikkumata sedastada, et alusmääruse vastuvõtmise kuupäeval oli hülgetoodetega kauplemist reguleerivates siseriiklikes õigusaktides erinevusi, mis võiksid takistada selliste toodete vaba liikumist.
- 32 Seetõttu oli Üldkohtul õigus, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 58, et need erinevused olid sellised, et liidu seadusandja sekkumine EÜ artikli 95 alusel oli õigustatud.
- 33 Järelikult tuleb esimese väite esimene osa tervikuna tagasi lükata.

Esimese väite teine osa

Poolte argumendid

- 34 Apellandid väidavad, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56 õigusnormi, kui ta lähtus põhjendusest, et hülgetoodete ja nendega sarnaste toodete puhul ei ole liikmesriikidevaheline kaubandus kindlasti vähese tähtsusega. Selles, et liikmesriikidevaheline kaubandus hülgetoodete ja nendega sarnaste toodetega ei ole vähese tähtsusega, võib aga kahelda. Apellandid lisavad, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale võib liidu seadusandja kasutada EÜ artiklit 95 õigusliku alusena vaid siis, kui kaubavahetus on vastavate toodete puhul suhteliselt suure tähtsusega, mis hülgetoodete puhul peab veel vähem paika.
- 35 Komisjon ja parlament on seisukohal, et esimese väite teine osa on vastuvõetamatu ja igal juhul põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

– Vastuvõetavus

- 36 Nagu komisjon ja parlament märkisid, ei kuulu Üldkohtu tõdemus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56, et hülgetoodete ja nendega sarnaste toodete puhul ei ole liikmesriikidevaheline kaubandus vähese tähtsusega, apellatsioonimenetluses Euroopa Kohtu pädevusse.
- 37 ETL artikli 256 lõikes 1 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimeses lõigus on sätestatud, et Euroopa Kohtusse saab edasi kaevata üksnes õigusküsimustes. Seega on ainult Üldkohus pädev tuvastama ja hindama fakte ning hindama tõendeid, välja arvatud juhul, kui fakte ja tõendeid on moonutatud (kohtuotsus *Ryanair vs. komisjon*, C-287/12 P, EU:C:2013:395, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Apellandid moonutamisele ei viita, mistõttu tuleb esimese väite teine osa lükata vastuvõetamatuse tõttu tagasi osas, milles see käsitleb Üldkohtu tõdemust, et liikmesriikidevaheline kaubandus ei ole vähese tähtsusega.

– Sisulised küsimused

39 Olgu märgitud, et EÜ artikli 95 sõnastusest ei nähtu nõuet, et liidu seadusandja võib seda artiklit kasutada õigusliku alusena vaid siis, kui kaubavahetus asjaomaste toodetega on suhteliselt suure tähtsusega.

40 Kuigi mõnes kohtuasjas on Euroopa Kohus kvalifitseerinud asjaomastel turgudel toimuva kaubavahetuse suhteliselt suure tähtsusega kaubavahetuseks (vt kohtuotsused *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika; *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, punkt 38, ning *Saksamaa vs. parlament ja nõukogu*, C-380/03, EU:C:2006:772, punkt 53), ei ole ta kunagi sõnastanud õiguslikku kriteeriumi, et EÜ artikli 95 alusel võetavad meetmed peavad piirduma üksnes selliste toodete turgudega, mille puhul on kaubavahetus suhteliselt suure tähtsusega.

41 Antud juhul on Üldkohus, tuginedes hülgetoodete ja nendega segiaetavate toodete turgudega seotud kaalutlustele, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 39, 40 ja 56 tõdenud, et hülgetoodete kaubandust käsitlevate siseriiklike õigusaktide vahelised erinevused tekitada häireid nende toodete siseturul. Niisiis võis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 58 õigusega järeldada – tarvitsemata kontrollida, kas asjaomaste toodete kaubandus on suhteliselt suure tähtsusega, et õigustada EÜ artikli 95 kasutamist õigusliku alusena –, et need erinevused võimaldasid võtta meetmeid selle artikli alusel.

42 Järelikult tuleb esimese väite teine osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Teise väite esimene osa

Poolte argumendid

43 Apellandid heidavad Üldkohtule ette õigusnormi rikkumist, kui ta tõdes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 105, et tuleb osutada üksnes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) sätetele, mitte 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK”) sätetele. Apellantide sõnul nähtub eeskätt ELL artikli 6 lõikest 3 ning harta artikli 52 lõikest 3 ja artiklist 53, et aluslepingute kohaldamisel tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta EIÕK-ga tagatud õigusi kui õiguse üldpõhimõtteid ning EIÕK sätteid peavad olema ülimuslikud, kui need annavad ulatuslikuma kaitse kui harta sätteid.

44 Komisjon, parlament ja nõukogu vaidlevad apellantide agumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

45 Olgu meenutatud, et kuigi – nagu seda kinnitab ELL artikli 6 lõige 3 – EIÕK-ga tagatud põhiõigused on liidu õiguse üldpõhimõtted ning kuigi harta artikli 52 lõige 3 sätestab, et hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕK-ga tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud, ei kujuta viimane endast liidu õiguskorda ametlikult integreeritud õigusakti, seni kuni liit ei ole selle konventsiooniga ühinenud (vt selle kohta kohtuotsused *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 44; *Schindler Holding jt vs. komisjon*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punkt 32, ning *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 41).

- 46 Seega otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 105 õigesti, et EIÕK sätetega antud kaitse, millele apellandid viitavad, on liidu õiguses tagatud harta artiklitega 17, 7, 10 ja 11 ning antud juhul tuleb alusmääruse kehtivuse hindamisel lähtuda üksnes hartaga tagatud põhiõigustest (vt selle kohta kohtuotsused Otis jt, C-199/11, EU:C:2012:684, punkt 47, ning Ziegler vs. komisjon, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Igal juhul tuleb tõdeda, et teise väite esimeses osas heidavad apellandid Üldkohtule ette üksnes seda, et ta lähtus harta sätetest, mitte EIÕK sätetest, ilma et apellandid täpsustaksid, millega konkreetselt on Üldkohus õigusnormi rikkunud, nii et see seaks kahtluse alla alusmääruse kehtivuse hindamise põhiõiguste seisukohast, mis võiks kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise.
- 48 Seetõttu tuleb teise väite esimene osa tagasi lükata.

Teise väite teine ja kolmas osa

Poolte argumentid

- 49 Teise väite teises osas väidavad apellandid, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et õigust omandile ei saa pelgalt kaubanduslike huvide kaitsmisele laiendada. Keeld liidus hülgetooteid turustada riivab nende õigust neid tooteid ärilisel eesmärgil kasutada. Seoses sellega on Euroopa Kohus juba otsustanud, et toidulisandite turustamise ja liidu turule viimise keeld võib takistada nende toodete valmistajate vastaval kutsealal tegutsemise vabadust. Vastavalt Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale, eeskätt kohtuotsusele Malik vs. Ühendkuningriik (EIK, nr 23780/08, 13.3.2012), on ettevõttega seotud majandushuvid EIÕK protokoli nr 1 artikli 1 mõttes „omand” ja kuuluvad järelikult omandiõiguse kaitse alla.
- 50 Väite kolmandas osas heidavad apellandid Üldkohtule ette vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112 sedastamist, et põlisrahvaste õiguste deklaratsioon ei ole siduv, ja loobumist kontrollimisest, kas liidu institutsioonid on enne alusmääruse vastuvõtmist saanud apellantide eelneva nõusoleku vastavalt deklaratsiooni artiklile 19. Kuigi see deklaratsioon ei ole iseenesest õiguslikult siduv, on liit alusmääruse põhjenduses 14 tunnistanud kohustust heas usus järgida põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni sätteid. Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei või liit kõrvale kalduda õigusnormidest, mis ta on selle deklaratsiooni kohaldamisel kehtestanud (kohtuotsus NTN Toyo Bearing jt vs. nõukogu, 113/77, EU:C:1979:91, punkt 21). Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni 2012. aastal avaldatud resolutsioonist nähtuvalt kehtestab põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artikkel 19 rahvusvahelise tavaõiguse normi, mida liit on kohustatud oma pädevuse teostamisel järgima.
- 51 Parlament väidab, et teise väite kolmas osa on vastuvõetamatu, kuna apellandid ei ole Euroopa Kohtu kodukorra artikli 169 lõike 2 mõttes piisavalt täpselt näidanud, milles seisnes õigusnormi rikkumine Üldkohtu poolt. Muu hulgas ei võimalda apellatsioonkaebus kindlaks teha, kas apellandid kritiseerivad Üldkohtus esitatud väidete analüüsimist või analüüsimata jätmist, ning millistel põhjustel tuleks pidada põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklit 19 siduvaks. Parlamendi ja komisjoni arvates on teise väite teine ja kolmas osa vähemalt osaliselt vastuvõetamatud, kuna apellandid ei tõstatanud Üldkohtus ei ettevõtlusvabaduse ega rahvusvahelise tavaõiguse normi võimalikku rikkumist.
- 52 Komisjon, parlament ja nõukogu peavad teise väite teist ja kolmandat osa igal juhul põhjendamatuks.

Euroopa Kohtu hinnang

– Teise väite teise ja kolmanda osa vastuvõetavus

- 53 Seoses parlamendi väitega, et teise väite kolmas osa on tervikuna vastuvõetamatu, olgu meenutatud, et ETL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust, Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust ning kodukorra artikli 168 lõike 1 punktist d ja artikli 169 lõikest 2 nähtuvalt tuleb apellatsioonkaebuses täpselt näidata selle kohtuotsuse kritiseeritavad osad, mille tühistamist nõutakse, samuti seda nõuet konkreetselt toetavad õiguslikud argumendid, vastasel juhul on apellatsioonkaebus või asjassepuutuv väide vastuvõetamatu (vt selle kohta kohtuotsused *Schindler Holding jt vs. komisjon*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punkt 43, ning *Ezz jt vs. nõukogu*, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Antud juhul tuleb tõdeda, et apellandid peavad teise väite kolmandas osas silmas vaidlustatud kohtuotsuse konkreetset punkti. Apellantide sõnul seisneb selle puhul väidetav õigusnormi rikkumine põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklis 19 ette nähtud nõusoleku nõude siduvuse – mis tuleneb ka alusmääruse põhjendusest 14 ja rahvusvahelise tavaõiguse normist – eiramises.
- 55 Seetõttu tuleb tagasi lükata parlamendi väide, et teise väite kolmas osa on tervikuna vastuvõetamatu.
- 56 Komisjoni ja parlamendi esitatud osalise vastuvõetamatuse väidete kohta nähtub toimikumaterjalidest, et apellandid ei tõstatanud Üldkohtus ei harta artiklis 16 ette nähtud ettevõtlusvabaduse ega põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklist 19 tuleneva rahvusvahelise tavaõiguse normi võimalikku rikkumist.
- 57 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb aga, et kui ühel poolel lubataks Euroopa Kohtus esitada esimest korda väide, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, tähendaks see, et tal on õigus Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuvaidluse ulatust Euroopa Kohtus, kelle pädevus on apellatsioonimenetluses piiratud (*kohtuotsus Nexans ja Nexans France vs. komisjon*, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Järelikult tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata teise väite teine osa ettevõtlusvabadust käsitlevas osas ja väite kolmas osa rahvusvahelise tavaõiguse normi rikkumist käsitlevas osas.

– Teise väite teise osa sisuline analüüs

- 59 Apellandid väidavad sisuliselt, et alusmäärus rikub nende õigust omandile seeläbi, et keeld turustada hülgetooteid riivab nende õigust neid tooteid liidus ärilisel eesmärgil kasutada.
- 60 Seoses sellega olgu märgitud, et harta artiklis 17 ette nähtud õigus omandile puudutab mitte selliseid pelgalt kaubanduslikke huviseid või võimalusi, mille muutlikkus on majandustegevusele omane, vaid varalise väärtusega õigusi, millest õiguskorda arvestades tuleneb omandatud õiguslik seisund, mis võimaldab õiguste valdajal neid õigusi enda kasuks sõltumatult teostada (vt kohtuotsus *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Samuti nähtub Euroopa Inimõiguste Kohtu protokoll nr 1 artiklist 1 – mida tuleb harta artikli 52 lõike 3 kohaselt arvesse võtta –, et tulevikus tekkivat tulu saab pidada selle artikliga kaitstud „omandiks” ainult siis, kui see on juba saadud, kui selle kohta on olemas kindel nõue või kui esinevad erilised asjaolud, mis annavad alust huvitatud isiku õiguspäraseks ootuseks varalise väärtuse saamisele (vt eelkõige *EIK, Anheuser-Busch vs. Portugal*, nr 73049/01, 11.1.2007, punktid 64 ja 65, ning eespool viidatud *Malik vs. Ühendkuningriik*, punkt 93).

- 62 Apellandid on aga viidanud liidu kohtutes kõigest hülgetoodete turustamise võimalusele, mainimata seejuures erilisi asjaolusid.
- 63 Järelikult tuleb teise väite teine osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- Teise väite kolmanda osa sisuline analüüs
- 64 Mis puudutab põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklit 19, siis see säte ei ole iseenesest õiguslikult siduv, nagu leiavad apellandid, mistõttu piisab tõdemisest, et ka alusmääruse põhjendus 14 ei anna siduvat jõudu selles sättes ette nähtud kohustusele inuittide kogukondadega nende nõusoleku saamiseks konsulteerida ja koostööd teha.
- 65 Nimetatud põhjenduse sõnastusest nähtub, et selleks et mitte kahjustada enda ülalpidamiseks hülgejahiga tegelevate inuittide kogukondade põhilisi majanduslikke ja sotsiaalseid huve, peaks olema lubatud lasta turule neid hülgetooteid, mis on saanud nende kogukondade traditsioonilisel hülgejahil elatuse saamiseks kütitud hüljestest.
- 66 Kuna alusmääruse artikli 3 lõikes 1 on selline luba ette nähtud, siis paistab olevat ilmne, et viidates hülgejahil tunnustamisele põlisrahvaste õiguste deklaratsioonis inuittide kogukonna liikmete kultuuri ja identiteedi lahutamatu osana, ei tee põhjendus 14 muud kui põhjendab erandit määruses ette nähtud keelust hülgetooteid turule lasta.
- 67 Määruse põhjenduse 14 sõnastusest ei saa aga järeldada õiguslikult siduvat kohustust järgida põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklit 19 – mis on liiatigi säte, mida ei ole selles põhjenduses silmas peetud.
- 68 Järelikult tuleb teise väite kolmas osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 69 Kõigist eeltoodud kaalutlustest järeldub, et apellatsioonkaebus tuleb osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tervikuna tagasi lükata.

Kohtukulud

- 70 Kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.
- 71 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kui esimeses astmes menetlusse astuja, kes ise apellatsioonkaebust ei esitanud, osaleb Euroopa Kohtus toimivas menetluses, võib Euroopa Kohus artikli 184 lõike 4 alusel jätta tema kohtukulud tema enda kanda. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse samuti apellatsioonimenetluse suhtes, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud.
- 72 Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude väljamõistmist apellantidelt ja apellandid on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb komisjoni kohtukulud välja mõista apellantidelt, kes ühtlasi kannavad ise enda kohtukulud.
- 73 Parlament ja nõukogu kui menetlusse astujad Üldkohtus kannavad oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
2. **Jätta Inuit Tapiriit Kanatami, Nattivak Hunters' and Trappers' Organisationi, Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisationi, Jaypootie Moesesie, Allen Kooneeliusie, Toomasie Newkingnaki, David Kuptana, Karliin Aariaki, Canadian Seal Marketing Groupi, Ta Ma Su Seal Products Inc., Fur Institute of Canada, NuTan Furs Inc., GC Rieber Skinn AS, Inuit Circumpolar Council Greenlandi (ICC-Greenland), Johannes Egede, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiati (KNAPK), William E. Scott & Son'i, Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine'i, Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi ja Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**
3. **Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu kannavad ise oma kohtukulud.**

Allkirjad